

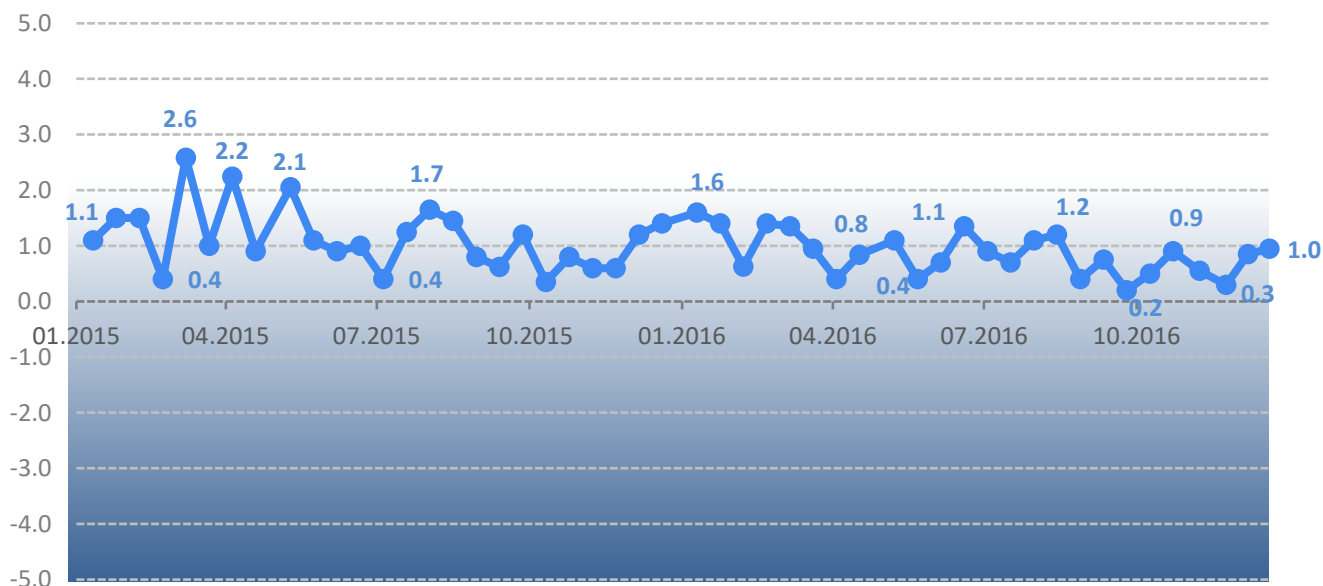
iMoRe №50. Ювілейний випуск без сюрпризів: індекс дорівнює +1

Прогрес у реформуванні банківського сектору та дорожнього господарства позитивно вплинув на iMoRe – індекс моніторингу реформ. У період з 5 по 18 грудня iMoRe досяг позначки +1,0 бал з +5,0 можливих. Експерти відзначили поступ у реформах монетарної сфери, державного управління, державних фінансів та енергетичної сфери.

Серед основних подій цього раунду – положення про [екстрену підтримку ліквідності банків](#), закон [про споживче кредитування](#), вдосконалення [процедур фінансування дорожнього господарства](#).

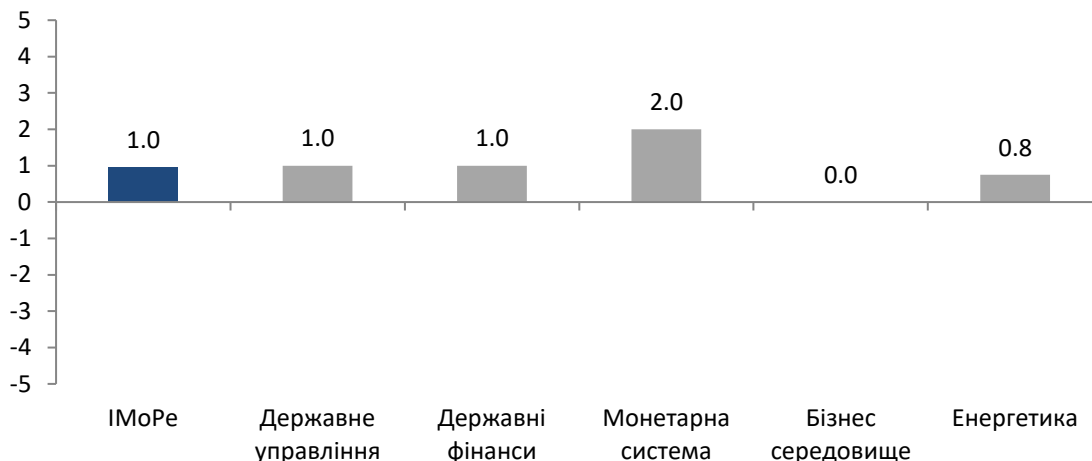
Також прийнято нормативні акти щодо реформування системи [управління автомобільними дорогами загального користування](#), [альтернативних джерел енергії](#), [формування наглядових рад при державних наукових установах](#).

Графік 1. Динаміка Індексу моніторингу реформ*

* Команда iMoRe вважає прийнятним темпом реформ рівень індексу 2 і вище

Графік 2. Значення iMoRe та його компонентів у поточному раунді оцінювання**

** Назви компонентів було скорочено для зручності, але їхнє наповнення не змінилося

Найважливіші нововведення

1. Положення про екстрену підтримку Національним банком ліквідності банків, +2,0 бала

[Положення НБУ №411](#) від 14 грудня 2016р. запроваджує новий інструмент екстреної підтримки ліквідності платоспроможних банків – Emergency liquidity assistance (ELA). Кредити, отримані за інструментом ELA, призначені виключно для покриття тимчасового дефіциту ліквідності банку. Вони будуть надаватися у надзвичайних ситуаціях, коли банки вичерпали інші джерела підтримки ліквідності, зокрема за рахунок коштів акціонерів та стандартних інструментів рефінансування НБУ під заставу державних цінних паперів та іноземної валюти.

Банки мають спрямувати отримані в рамках ELA кредитні кошти виключно на виконання зобов'язань перед вкладниками та іншими кредиторами, крім пов'язаних із банком осіб. Вони не призначені для фінансування бізнесу банку та не можуть використовуватися замість необхідної додаткової капіталізації банку його акціонерами або вирішення його структурних проблем.

Коментар реформатора

«Наявність інструменту екстреної підтримки ліквідності платоспроможних банків (ELA) в арсеналі НБУ сприятиме фінансовій стабільності системи, оскільки надасть платоспроможним банкам можливість оперативно отримувати кредити на підтримку ліквідності від НБУ. Але для цього банки повинні провести підготовчу роботу заздалегідь, до виникнення у банка реальної потреби в підтримці ліквідності. Проведення всієї підготовки заздалегідь дозволить банкам не витратити час в кризовий момент, зокрема час на оцінку застави, проходження кредитних процедур, оформлення документів тощо та в разі потреби оперативно залучити рефінансування від НБУ в рамках ELA.»

Коментар експерта

«Заміна практики стабілізаційних кредитів на екстрену підтримку ліквідності з чіткими умовами та обмеженнями є позитивною новиною. В Україні існувала хибна практика видачі стабілізаційних кредитів не лише банкам із проблемами ліквідності, а й неплатоспроможним. Під час валютної паніки деякі банки використовували стабілізаційні кредити для спекуляцій, що погіршувало загальний стан банківської системи. Новий інструмент значною мірою повторює [emergency liquidity assistance \(ELA\)](#), що його використовує Європейський центробанк.»

Олександр Жолудь, редколегія VoxUkraine

Графік 3. Події, що визначали значення індексу протягом 5-18 грудня 2016 р., оцінка події є сумою її оцінок за різними напрямками, тому вона може перевищувати +5, або бути меншою за -5)

2. Закон про споживче кредитування, +2,0 бала

У законодавстві, що регулює споживче кредитування, існувала низка прогалин. Зокрема, кредитори часто не виконували вимогу щодо розкриття позичальникам інформації про реальні процентні ставки за кредитами до укладання договору або використовували оманливу рекламу.

[Закон №1734-VIII від 15.11.2016](#) покликаний забезпечити захист прав як позичальників, так і кредиторів. Тепер в рекламі кредитних продуктів повинна вказуватися фактична вартість кредиту. В розрахунок ефективної ставки повинні включатися всі відсоткові ставки за кредитом і платежі за послуги банку. Фінансові установи повинні повідомляти споживача про орієнтовну вартість послуг третіх осіб (страховиків, оцінювачів), якщо вона їм відома. Також кредитор зобов'язаний проводити оцінку позичальника. Змінено черговість погашення вимог за договором про споживчий кредит: у першу чергу буде виплачуватися основна сума

простроченого боргу, у другу - поточні платежі та відсотки, в третю - штрафні санкції (раніше основна сума боргу сплачувалася у третю чергу, а штрафні санкції - в другу).

Коментар реформатора

«Досі в Україні не було окремого закону про споживче кредитування. Більшість європейських країн ішла саме цим шляхом – розробки окремого законодавчого акта, який регулює цей вид фінансової діяльності. Цей закон забезпечить захист прав та законних інтересів як споживачів, так і кредиторів. Він дасть змогу убезпечити споживачів фінансових послуг від ризиків порушення їхніх прав завдяки наданню їм повної інформації для прийняття рішення.

Національний банк України впевнений у необхідності створення комплексної системи регулювання споживчого кредитування на основі цього закону.»

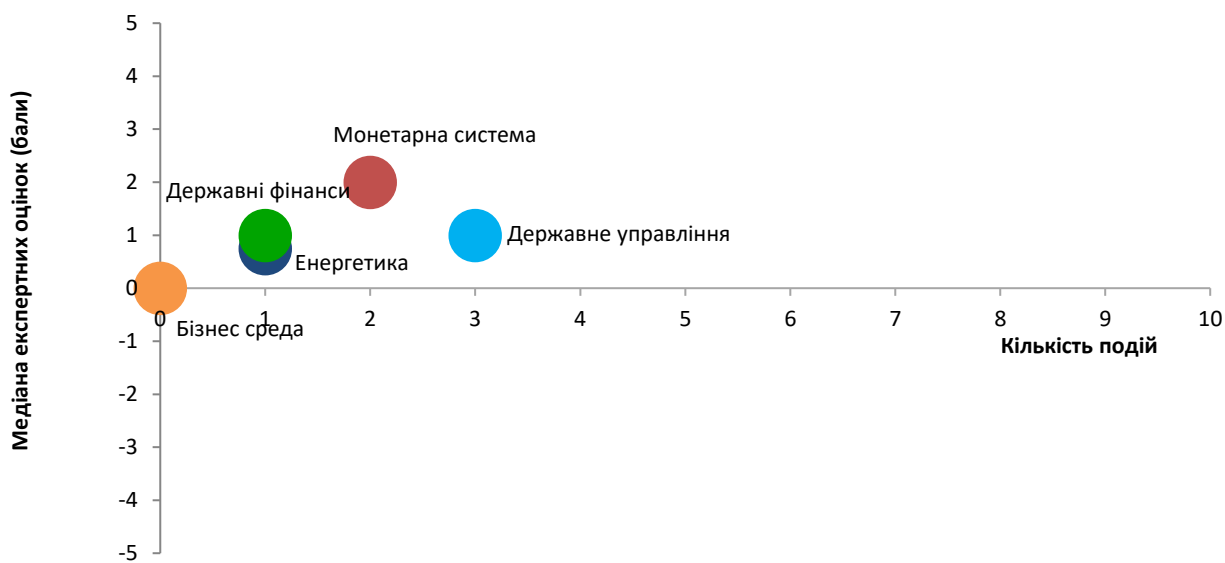
Євген Степанюк, НБУ

Коментар експерта

«Закон про споживче кредитування чіткіше окреслює права позичальника та кредитора, забороняє недоброякісну рекламу «безвідсоткових кредитів» у відповідності з нормами директиви ЄС ([2008/48](#)). Це є позитивним кроком у побудові правового поля для споживчого кредитування. Зокрема, тепер кредитор зобов'язаний надавати розрахунок виплат за кредитом, умови дочасної виплати кредиту тощо.»

Олександр Жолудь, редколегія VoxUkraine

Графік 4. Значення окремих компонентів Індексу та кількість подій протягом 5-18 грудня 2016 р.

3. Зміни до закону «Про джерела фінансування дорожнього господарства України», +2 бала

Закон № [1762-VIII](#) від 17.11.2016 разом зі [змінами до Бюджетного кодексу України щодо удосконалення механізму фінансування дорожньої галузі](#) спрямований на виокремлення джерел фінансування дорожнього господарства в Державний дорожній фонд у складі спеціального фонду Державного бюджету України.

Фонд буде формуватися за рахунок (1) акцизного податку з вироблених в Україні та імпортованих нафтопродуктів і транспортних засобів, (2) ввізного мита на нафтопродукти, транспортні засоби та шини, (3) плати за проїзд автомобільними дорогами на транспорті, вага або габарити якого перевищують нормативи.

62% коштів фонду буде спрямовуватися на фінансування будівництва, реконструкції, ремонту і утримання автомобільних доріг державного значення, 35% – місцевого значення, 3% – на фінансування заходів з безпеки дорожнього руху.

Коментар реформатора

“Ми планомірно впроваджуємо європейські стандарти в інфраструктурі. Дорожній фонд, ваговий контроль на автошляхах, розвиток прикордонної інфраструктури, запровадження систем контролю за якістю дорожніх робіт Fidic та CoST – ці стандарти є і будуть в Україні.”

Прийняття закону про створення Дорожнього фонду – це один з ключових елементів реформи дорожньої сфери, це - запровадження європейської моделі фінансування дорожньої галузі. Дорожній фонд – прогнозоване, ритмічне та захищене фінансування дорожньої сфери. Це – не тільки оновлені дороги, це – можливість планувати та реалізовувати масштабні інфраструктурні проекти, зокрема, будівництво нових магістралей.”

Володимир Омелян, Міністерство інфраструктури України

Коментар експерта

“Дорожній фонд [був ліквідований](#) змінами до Бюджетного кодексу, прийнятими наприкінці 2014 року. Відновлюється він у значно більших обсягах, ніж був (окрім імпортного мита, доходи Фонду включатимуть акцизи та плату за проїзд). Безперечно, стан автодоріг - одна з найважливіших проблем України, тому створення Дорожнього фонду для їх відновлення є позитивною новиною. Втім, мають бути запроваджені прозорі механізми використання коштів.”

Ілона Сологуб, KSE, VoxUkraine

Таблиця 1. Оцінки всіх подій та прогресу реформ за напрямками протягом 5-18 грудня 2016р.

Державне управління	+1.0
Зміни до Закону "Про джерела фінансування дорожнього господарства України" щодо удосконалення механізму фінансування дорожньої галузі	+2.0
Зміни до законів щодо реформування системи управління автомобільними дорогами загального користування	+1.5
Уряд затвердив Типове положення про наглядову раду при державній науковій установі	+1.0
Державні фінанси	+1.0
Зміни до Бюджетного кодексу України щодо удосконалення механізму фінансування дорожньої галузі	+1.0
Монетарна система	+2.0
Закон Про споживче кредитування	+2.0
Затверджено Положення про екстрену підтримку Національним банком України ліквідності банків	+2.0
Бізнес середовище	0.0
Енергетика	+0.8
Зміни до Закону "Про альтернативні джерела енергії" щодо віднесення теплових насосів до обладнання, яке використовує відновлювані джерела енергії	+1.0

(Див. графіки та таблиці на сайті http://imorevox.in.ua/?page_id=577, http://imorevox.in.ua/list_rounds.php)

Довідкова інформація: Індекс Моніторингу Реформ (iMoPe) VoxUkraine призначений надавати комплексну оцінку зусиллям влади України зі впровадження економічних реформ. Індекс базується на експертних оцінках змін у регуляторному середовищі за п'ятьма напрямками:

1. Державне управління
2. Державні фінанси
3. Монетарна система
4. Бізнес середовище
5. Енергетика

Детальніше про Індекс та методологію розрахунку можна дізнатись на сайті imorevox.in.ua.

VoxUkraine- це ініціатива, створена групою міжнародних та вітчизняних економістів, присвячена реформам та економічному розвитку України. Цілями VoxUkraine є поширення науково обґрунтованого аналізу та коментарів щодо економічних та суспільно-політичних подій в Україні, підвищення рівня дискусії та формулювання системного підходу до реформ, а також інтеграція України в світову мережу економістів та діячів, відповідальних за економічну політику.